BELEIDS- EN BEHEERPLAN KUNSTWERKEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Periode 2023 – 2026

Datum: 18 november 2022

Voorwoord

Gemeente Vijfheerenlanden was niet in het bezit van een beheerplan voor kunstwerken in de openbare ruimte. Dit zorgde ervoor dat er geen duidelijke structuur en organisatie was omtrent het beheer en onderhoud van deze kunstwerken. Om die reden heeft de gemeente (team Beleid en Beheer Openbare Ruimte (BBOR)) dit beheerplan opgesteld. Naast een beheerplan, ontbrak er ook een beleidsplan voor kunstwerken in de openbare ruimte. In afstemming met de teams Werken, Wonen, Recreëren en Duurzaamheid (WWRD) en BBOR is er daarom voor gekozen om een beleids- én beheerplan te maken, met het document dat voor u ligt als eindresultaat. Het document biedt daarmee voor gemeente Vijfheerenlanden voor het eerst concrete afspraken en richtlijnen voor het beleid, beheer en onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Doel van het beleids- en beheerplan 3
1.2 Overzicht kunstwerken 3
1.3 Werkwijze 4
2. Wetgeving en beleid 4
2.1 Wetgeving 4
2.2 Uitgangspunten beleidskaders 6
2.2.1 Locatie 6
2.2.2 Communicatie en participatie 6
2.2.3 Conditieniveau 7
2.2.4 Duurzaamheid 8
2.2.5 Inspecties 8
2.2.6 Aanschaf nieuwe kunstwerken 8
3 Organisatie & Systeem 9
3.1 Organisatie 9
3.2 Systeem 10
4 Beheer en onderhoud van de kunstwerken 10
4.1 Onderhoud 10
4.2 Verwijderen, vervangen en verplaatsen 10
4.3 Ontvreemding en vandalisme 11
4.4 Verzekeringen 11
5 Financiën 12
5.1 Huidige begroting en financiële situatie 12
5.2 Financieel meerjarenoverzicht 12
6 Planning 13
Bijlage 1 Adviezen voor in koopcontract 14
Bijlage 2 Financieel meerjarenoverzicht 0

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de totstandkoming van dit document en wat het doel ervan is. Voordat dit verder wordt behandeld, is het belangrijk om duidelijk te maken wat er in dit beleids- en beheerplan wordt bedoeld met 'kunstwerken in de openbare ruimte'. Hiermee worden alle kunstwerken in de openbare *buiten*ruimte bedoeld. Kunstwerken in de openbare *binnen*ruimte (zoals bibliotheken en stadskantoren), vallen hierbuiten. Daarnaast gaat het om *beeldende* kunstwerken en niet om *civiele* kunstwerken.

1.1 Doel van het beleids- en beheerplan

Er bestond in gemeente Vijfheerenlanden nog geen duidelijke visie en organisatie omtrent beleid en beheer van kunstwerken in de openbare ruimte. Het hebben van een beleids- en beheerplan is echter wel nodig, om er zo aan bij te dragen dat de openbare ruimte "schoon, heel en veilig" blijft en om de openbare ruimte aantrekkelijk te houden voor inwoners, ondernemers, bedrijven en bezoekers. "Schoon, heel en veilig" staat genoemd als doel in het coalitieakkoord.

Gemeente Vijfheerenlanden is in 2019 ontstaan uit een fusie van de voormalige gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik. De voormalige gemeenten gingen elk op een eigen manier om met de kunstwerken in de openbare ruimte. Het is belangrijk dat er één werkwijze en één beleid gevoerd gaat worden, zodat er in de verschillende gebieden niet anders wordt omgegaan met de kunstwerken en deze ook niet achtergesteld worden. Dit zou anders een negatief effect kunnen hebben op de openbare ruimte in dat gebied en op de gevoelens van inwoners ten opzichte van dat gebied en ten opzichte van de gemeente.

Naast dat dit document houvast moet bieden voor de interne organisatie, is het de bedoeling om met dit document ook kunstenaars te motiveren. Het document laat hopelijk zien dat de gemeente het belangrijk vindt dat de kunstwerken in haar openbare ruimte structureel goed onderhouden worden. Het laat zien hoe de gemeente dit onderhoud gaat doen én het toont de beleidskaders waarmee rekening gehouden moet worden.

1.2 Overzicht kunstwerken

In 2014 en 2019/2020 is er door een externe partij, op verzoek van de gemeente, een overzicht gemaakt van alle kunst in de openbare ruimte in de voormalige gemeenten Leerdam en Vianen. In voormalig gemeente Zederik was er, voor zover bekend, geen recente overzichtslijst van kunstwerken gemaakt. Dat dit er niet was, toont aan dat beleid en goed georganiseerd beheer van de kunstwerken nog niet optimaal zijn. Het is belangrijk om binnen de gehele gemeente (Leerdam, Zederik en Vianen) één beleid hierin te voeren. Hierbij is het ook nodig dat er een volledig overzicht is van alle kunstwerken in de openbare ruimte. Overal binnen de gemeente moet de openbare ruimte immers "schoon, heel en veilig" zijn. Kunstwerken die niet zijn opgenomen in het overzicht en niet bekend (of niet goed in beeld) zijn, lopen het risico om niet aan deze drie criteria te voldoen. Met behulp van de overzichten (gemaakt door een externe partij) en de input van diverse collega's, is er een totaaloverzicht gemaakt van de kunstwerken. Momenteel bevinden zich in de gemeente ruim 90 kunstwerken in de openbare ruimte. Een klein deel hiervan is opgenomen in het digitale beheersysteem Planon. Om het overzicht (inclusief kenmerken, conditie en het gedane en geplande onderhoud) actueel te houden en daarmee te blijven voldoen aan de criteria die in dit beleids- en beheerplan worden genoemd, is het belangrijk dat alle kunstwerken in dit systeem geplaatst worden (zie ook paragraaf 3.2).

1.3 Werkwijze

Dit beleids- en beheerplan is tot stand gekomen met behulp van input van medewerkers van de teams BBOR en WWRD, coördinatoren Uitvoering, en medewerkers Zaakgericht werken, Financiën, Juridische zaken, Documentaire informatievoorziening (DIV) en Dienstverlening. Ook is er input gehaald uit voormalige onderhoudscontracten van de gemeente met Art Conservation, vergelijkbare beheerplannen van andere gemeenten en een handreiking van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Al de verkregen input is gelegd naast de financiële middelen die beschikbaar zijn en naast de politieke wensen die kenbaar zijn gemaakt in het coalitieakkoord ("onze openbare ruimte is schoon, heel en veilig") en in gesprekken met wethouder openbare ruimte.

2. Wetgeving en beleid

Zowel op het vlak van kunstwerken, als van openbare ruimte, is er wetgeving waaraan de gemeente zich zal moeten houden bij het beheer en onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte. Daarnaast zijn er beleidskaders omtrent dit onderwerp opgesteld vanuit de gemeente. Beiden zijn in dit hoofdstuk terug te vinden.

2.1 Wetgeving

Op beeldende kunstwerken is het auteursrecht van toepassing. Dit betekent dat het kunstwerk, ook na verkoop, in principe zo moeten blijven zoals het is opgeleverd. Tot zeventig jaar na de dood van de kunstenaar, is een kunstwerk zijn geestelijk eigendom en blijft het auteursrecht van toepassing. De kunstenaar heeft namelijk persoonlijkheidsrechten op grond van de Auteurswet. Na het overlijden van een kunstenaar, moet de erfgenaam (of erfgenamen) betrokken worden bij wijzigingen omtrent het kunstwerk. Wanneer er meerdere kunstenaars aan een kunstwerk hebben gewerkt, moet elk van hen toestemming geven voor bijvoorbeeld het aanpassen of verplaatsen van dat kunstwerk. Het is wel mogelijk dat de kunstenaar (of kunstenaars) zijn auteursrecht volledig of gedeeltelijk schriftelijk overdraagt aan de koper, maar let op: "De maker van een werk heeft, zelfs nadat hij zijn auteursrecht heeft overgedragen: het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het werk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid" (Artikel 25 lid 1 sub d Auteurswet). De gemeente kan dus door de kunstenaar aansprakelijk worden gesteld voor de slechte staat van een kunstwerk en de daardoor ontstane reputatieschade, zelfs wanneer de gemeente de eigenaar is van het kunstwerk. En wanneer de gemeente een kunstwerk wil verwijderen om zo reputatieschade en herstelkosten te voorkomen, is dit zonder toestemming van de kunstenaar niet mogelijk.

Binnen gemeente Vijfheerenlanden moeten wijzigingen van een kunstwerk lopen via team WWRD. Wanneer de gemeente een gekocht kunstwerk weer wil verkopen, moet het rekening houden met het volgrecht. Dat wil zeggen dat de kunstenaar recht heeft op een klein percentage van de verkoopprijs, wanneer het kunstwerk via de professionele kunsthandel wordt doorverkocht. Het was nog geen standaard procedure dat er afspraken gemaakt worden tussen gemeente Vijfheerenlanden en kunstenaars over de kunstwerken. Om onduidelijkheden en conflicten te voorkomen, is het echter wel belangrijk dat dit gebeurt. Daarom moet bij de aanschaf van een kunstwerk een koopcontract worden getekend, waarin zaken staan met betrekking tot recht, eigendom, onderhoud, prijs, locatie en garantie (zie ook Bijlage I). Bij voorkeur levert de gemeente dit contract aan en het contract moet in ieder geval door collega's van Juridische zaken worden gecontroleerd. Het contract is echter wel maatwerk en kan per kunstwerk variëren.

Naast het auteursrecht is ook het omgevingsrecht van toepassing op kunstwerken in de openbare ruimte. In veel gevallen is er een omgevingsvergunning nodig voor het plaatsen van een kunstwerk. De gemeente dient voor elk kunstwerk na te gaan of er een

vergunning nodig is. Zo ja, dan moet er een principeverzoek worden ingediend door de gemeente of (indien van toepassing) door de initiatiefnemer.

2.2 Uitgangspunten beleidskaders

2.2.1 Locatie

Een kunstwerk kan in positieve zin een stempel drukken op een bepaalde straat of een bepaald gebied, bijvoorbeeld op de identiteit ervan of op de beleving van de openbare ruimte daar. Daardoor kunnen kunstwerken in de openbare ruimte ook functioneren als visitekaartje van de gemeente. Een kunstwerk kan ook werken als herkenningspunt of ontmoetingsplek. Kunst kan daarnaast toeristische activiteiten binnen de gemeente stimuleren. Dit kan zowel in de binnensteden, als langs bestaande of nieuwe wandel- of fietsroutes in de dorpen, stadjes of buitengebieden (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Glasroute Leerdam). Vanwege al deze mogelijke functies en effecten van een kunstwerk, is het belangrijk om goed na te denken over de locatie waar een kunstwerk wordt geplaatst. Veel initiatieven ontstaan vanuit inwoners zelf, om kunst in hun directe woonomgeving te hebben. De locatie waar een kunstwerk wordt geplaatst, hangt daarbij dan ook af van het initiatief voor dat kunstwerk. Wanneer een initiatief deels vanuit de gemeente zelf komt, is dit meestal gekoppeld aan een bestaande toeristische wandelroute. Op de gekozen locatie moet het kunstwerk in ieder geval veilig zijn, niet het uitzicht belemmeren en passen in de omgeving.

2.2.2 Communicatie en participatie

Om de positieve effecten van kunstwerken te versterken en de betrokkenheid van inwoners en ondernemers te vergroten, is het belangrijk dat de gemeente actief communiceert over haar kunstwerken in de openbare ruimte. Dit doen wij onder andere door:

- Via lokale media en sociale media een nieuw kunstwerk onder de aandacht te brengen. Team communicatie moet daarbij vroegtijdig betrokken worden. Dit biedt een kans om aan te geven waarom iedereen trots mag zijn op dit kunstwerk. Zeker in tijden van bezuinigingen kan het helpen de motivering van de aanschaf uit te leggen. In de toekomst kan gekeken of de gemeentelijke website ook een rol kan spelen in de communicatie, bijvoorbeeld met een speciale webpagina over de kunstwerken (zie ter inspiratie https://www.dalfsenkaart.nl/beeldendekunst);
- Samenwerking te zoeken met inwoners en kunstenaars. Zo is in Leerdam twee jaar geleden een werkgroep Kunst in de Openbare Ruimte opgericht. Hierin zitten

inwoners van Leerdam en kunstenaars. De gemeente werkt al veel samen met deze werkgroep. Er kan worden gekeken of er ook in Vianen en Meerkerk dergelijke werkgroepen kunnen worden opgericht. Met de werkgroep in Leerdam zal worden onderzocht hoe de keuze voor een kunstwerk of kunstenaar zo professioneel mogelijk gemaakt kan worden, bijvoorbeeld met behulp van een (steeds wisselende) jury of door middel van een vaste inschrijfprocedure. Er moet daarbij wel rekening worden gehouden dat elk project uniek is.

2.2.3 Conditieniveau

Het is belangrijk om de kunstwerken op een bepaald conditieniveau te houden, om ze daarmee "schoon, heel en veilig" te houden, om niet in overtreding te zijn met het auteursrecht, en omdat de herstelkosten van een kunstwerk hoger kunnen uitpakken wanneer de conditie van dat kunstwerk beneden een bepaald niveau komt. De niveaus die we voor de condities hanteren lopen van 1 t/m 6 (zie tabel 1, gebaseerd op conditiescore NEN 2767).

Conditieniveau	Omschrijving	Toelichting
1	Uitstekend	Zo goed als nieuw
2	Goed	Minimale gebreken
3	Redelijk	Meerdere gebreken
4	Matig	Meerdere gebreken, object is niet "schoon, heel en veilig"
5	Slecht	Meerdere gebreken en kunstwerk is niet volledig meer te herstellen
6	Zeer slecht	Geen herstel mogelijk

Tabel 1: Conditieniveaus kunstwerken in de openbare ruimte

Het streven is om de kunstobjecten op dat niveau te houden, zoals ze op dag één zijn opgeleverd (niveau 1 of eventueel niveau 2). Aangezien de gemeente veel kunstwerken heeft die al jaren oud zijn, en aangezien de kunstwerken zich buiten bevinden en dus allerlei weersomstandigheden moeten doorstaan, is dit echter niet mogelijk. Daarom wordt als ondergrens niveau 3 gehanteerd. Daarbij zijn er al afwijkingen of onvolkomenheden aan de kunstwerken te zien. Om het 'startniveau' als referentiekader te gebruiken, is het nodig dat bij de aanschaf van nieuwe kunstwerken foto's worden gemaakt en worden opgenomen in het beheersysteem Planon (zie ook paragraaf 3.2). Bij de oudere kunstwerken zullen foto's van na herstel/onderhoud worden toegevoegd in Planon.

2.2.4 Duurzaamheid

Momenteel speelt duurzaamheid nauwelijks een rol bij de aanschaf en het onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte. In onze samenleving gaat duurzaamheid echter een steeds belangrijkere rol spelen. Ook gemeente Vijfheerenlanden is zich meer bewust van de impact die haar keuzes hebben op het milieu. In het coalitieakkoord staat dan ook dat klimaatadaptatie onderdeel van het beleid moet zijn. Daarom zal voortaan aan de kunstenaar worden meegegeven dat de gemeente duurzaamheid een belangrijk onderwerp vindt. Zo moet er gelet worden op de mate van energie- en/of waterverbruik van het kunstwerk, de mate van verharding van de grond bij de plaatsing van het kunstwerk, en de recyclebaarheid van de materialen waarvan het kunstwerk gemaakt is. Het uitgangspunt dat de gemeente hanteert, is dat het meest duurzame kunstwerk verkozen zal worden boven minder duurzame kunstwerken. Hierbij kan gedacht worden aan de integratie van zonnepanelen in een kunstwerk om deels de gebruikte stroom op te leveren. Kunstwerken van gerecyclede of recyclebare materialen, scoren beter dan kunstwerken van niet-gerecyclede of niet-recyclebare materialen. Op deze manier stimuleert de gemeente kunstenaars om duurzame kunstobjecten in onze openbare ruimte te plaatsen. Het is aan de gemeente om een uiteindelijke afweging te maken bij de aanschaf van elk specifiek kunstwerk. Bij het onderhoud en het reinigen van kunstwerken wordt er zo min mogelijk gebruik gemaakt van milieubelastende middelen.

2.2.5 Inspecties

Zoals aangegeven in paragraaf 2.2.3 moet de conditie van kunstwerken in de openbare ruimte een bepaald niveau hebben. De conditie wordt in de gaten gehouden met behulp van meldingen vanuit inwoners, eigen (toevallige) observaties, en inspecties. Er is gebleken dat er nauwelijks meldingen worden gedaan door inwoners, wat regelmatige inspecties des te belangrijker maakt. Tijdens een inspectie wordt beoordeeld welk conditieniveau van toepassing is op een kunstwerk, waarna gekeken wordt of er onderhouds- of herstelacties nodig zijn. De inspecties en de eventuele vervolgacties worden bijgehouden in Planon (zie ook paragraaf 3.2). Elk kunstwerk moet om de vier jaar geïnspecteerd worden door een extern gespecialiseerd inspectiebedrijf. Daarnaast moet er één maal per jaar door de gemeente zelf worden geïnspecteerd. Voor sommige kunstwerken geldt een uitzondering, bijvoorbeeld voor monumenten waarbij de dodenherdenking van 4 mei plaatsvindt; deze monumenten worden jaarlijks voorafgaand aan de herdenking geïnspecteerd en indien noodzakelijk opgeknapt.

2.2.6 Aanschaf nieuwe kunstwerken

Een kunstwerk kan verschillende 'functies' hebben, zie paragraaf 2.2.1. Een kunstwerk kan ook iets vertellen over de geschiedenis van een plek of persoon, of gewoon de fantasie prikkelen. Bij de aankoop van een kunstwerk of het verstrekken van een opdracht voor het maken van een kunstwerk is het daarom belangrijk om te bedenken welk doel of welke rol het kunstwerk moet hebben. Om te voldoen aan de beleidskaders en om conflicten te voorkomen, is het ook noodzakelijk om vooraf vast te stellen aan welke eisen een kunstwerk moet voldoen. Bij de aanschaf kan de samenwerking met andere teams binnen de gemeente opgezocht worden; denk aan collega's van ruimtelijke ordening, projectleiders van een nieuwbouwwijk of sociale wijkteams. De aanschaf van een nieuw kunstwerk dient altijd via een beleidsmedewerker van team WWRD te gaan, ook al komt het initiatief van aannemers of inwoners. Eventueel kan er een werkgroep of jury (zie paragraaf 2.2.2) ingezet worden bij de aanschaf van een nieuw kunstwerk. Het verschilt wel per kunstwerk wie binnen de gemeente de uiteindelijke keuze maakt om wel of niet tot de aanschaf ervan over te gaan. Het komt ook voor dat er een schenking van een kunstwerk aan de gemeente wordt gedaan. Ook hierbij moet gelet worden op de beleidskaders en moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt met de schenker.

Voor de financiering van een nieuw kunstwerk is tot op heden geen structureel budget beschikbaar gesteld vanuit de gemeente. Een deel van de financiering moet daardoor worden verkregen via verschillende fondsen, subsidies, cofinanciering en sponsoring. Het verleden heeft wel geleerd dat (gedeeltelijke) financiering van een kunstwerk door de gemeente, een 'vliegwieleffect' kan hebben voor de totale financiering van een kunstwerk. Externe partijen zijn daarbij bereid om een financiële bijdrage te leveren, wanneer ook de gemeente dit doet. Om die reden plaatst de gemeente ook steeds vaker sponsorborden bij kunstwerken. Ook in de komende periode wordt er in het beleid geen vast bedrag opgenomen voor nieuwe kunstwerken. Hier is expliciet voor gekozen, omdat de kosten voor kunstwerken zeer uiteen lopen en er sprake is van maatwerk per project. De gemeentelijke financiering voor een nieuw kunstwerk zal per project moeten worden ingebracht in de kadernota of er moet een raadsvoorstel voor worden geschreven.

3 Organisatie & Systeem

Het beleids- en beheerplan valt grotendeels onder team BBOR, maar ook team WWRD is erbij betrokken. Het digitale beheersysteem Planon zal een belangrijke tool worden om overzicht van (het onderhoud, de conditie en de kenmerken van) de kunstwerken in de openbare ruimte te creëren en te behouden.

3.1 Organisatie

Er is 0,1 fte beschikbaar voor het beheer en onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte. Dat komt neer op 187 uur per jaar, ofwel 3,6 uur per week. In deze uren en kosten zijn de uren van een externe partij voor inspecties en onderhoud niet opgenomen. De werkzaamheden rondom het beheer en onderhoud vallen onder één van de drie vastgoedbeheerders van team BBOR. Voor het beleid omtrent kunstwerken in de openbare ruimte is er 20 uur per jaar beschikbaar. Het beleid valt onder team WWRD.

3.2 Systeem

Alle informatie over beeldende kunstwerken in de openbare ruimte zal digitaal worden verwerkt in beheersysteem Planon. Het gaat daarbij om informatie over elk kunstwerk zelf (zoals locatie, bouwjaar, kunstenaar, materiaal, eigenaar), maar ook om informatie over het beheer en onderhoud van dat kunstwerk (conditie, tijd en type onderhoud dat is gepleegd of gepleegd moet worden). Er is voor gekozen om de software Planon te gebruiken als tool voor het beheer en onderhoud van kunstwerken, omdat er binnen de gemeente al met dit systeem wordt gewerkt (bijvoorbeeld voor het beheer van gebouwen en civiele kunstwerken) en de ervaringen hiermee goed zijn.

4 Beheer en onderhoud van de kunstwerken

4.1 Onderhoud

In 2020 is er groot onderhoud uitgevoerd door een externe partij aan de kunstwerken in voormalig gemeente Vianen. In 2021 en 2022 is er een deel van het groot onderhoud uitgevoerd aan de kunstwerken in regio's Leerdam en Zederik. Om de onderhoudskosten zoveel mogelijk te beperken, wordt het onderhoud voor zover mogelijk in eigen beheer gedaan. Bij eigen onderhoud zal het vooral gaan om eenvoudige reinigingswerkzaamheden (van het kunstwerk en de directe omgeving) en herstel van bouwkundige aard. Om het conditieniveau op peil te houden en ook daarmee onderhoudskosten te sparen, is het noodzakelijk dat het onderhoud preventief en structureel is (in plaats van reactief). Het onderhoud van sponsorborden (zie paragraaf 2.2.6) valt onder het onderhoud van straatmeubilair en niet onder het onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte.

4.2 Verwijderen, vervangen en verplaatsen

Een kunstwerk mag niet zomaar worden verwijderd, vervangen of verplaatst (zie ook paragraaf 2.1). Dit moet altijd gebeuren met toestemming van de kunstenaar en er moet

een gegronde reden zijn (gebaseerd op een belangenafweging in die specifieke omstandigheden). Wanneer een kunstwerk 'total loss' is (de onderhouds- of reparatiekosten zijn hoger dan de waarde van het kunstwerk), is dit niet noodzakelijk een zwaarder wegend belang van de gemeente. Het is daarom aan te raden om al in het koopcontract afspraken op te nemen over situaties/condities waarin de gemeente van de kunstenaar toestemming krijgt om tot verwijdering, vervanging of verplaatsing over te gaan. Er kan worden opgenomen in het contract dat het kunstwerk voor vijf jaar gegarandeerd is op een bepaalde plek en dat, wanneer de gemeente iets moet veranderen, dit in overleg met de kunstenaar gebeurd. De gemeente moet daarbij expliciet aan de kunstenaar aanbieden om het kunstwerk terug te geven en te laten documenteren voor moment van verwijdering.

4.3 Ontvreemding en vandalisme

Het is verstandig om bij de aanschaf of in de opdrachtomschrijving rekening te houden met mogelijk vandalisme of zelfs ontvreemding. Zo zou bijvoorbeeld de eis kunnen worden gesteld dat het materiaal waarvan het kunstwerk is gemaakt 'vandalisme proof' is of dat het kunstwerk (bijvoorbeeld door zijn constructie of gewicht) niet gemakkelijk te ontvreemden is. Ook bij de locatiebepaling dient er rekening te worden gehouden met het risico op vandalisme en vervreemding. Indien er toch sprake is van schade, dan dient het kunstwerk te worden geïnspecteerd op conditieniveau en moeten de hieruit volgende acties worden bepaald (zie paragraaf 2.2.3). Wanneer een kunstwerk keer op keer na herstel wordt beschadigd, dan zal de beheerder van BBOR dit moeten bespreken met de beleidsmedewerker van WWRD. Wanneer er sprake is van diefstal, moet worden gekeken naar de waarde van het kunstwerk en de eventuele verzekering van het kunstwerk. Ook de kunstenaar moet op de hoogte worden gebracht. Vervolgens kan worden bepaald wat de volgende stap is.

4.4 Verzekeringen

Recent is de gemeente overgestapt naar een nieuwe verzekeraar: Concordia de Keizer. Medewerkers van teams WWRD, BBOR en Financiën hebben een afweging gemaakt over het al dan niet verzekeren van beeldende kunstwerken in de openbare ruimte. Er is besloten om de meeste kunstwerken niet te verzekeren (alleen een aantal kunstwerken dat mede is gefinancierd door bedrijven en particulieren wordt verzekerd). De redenen hiervoor zijn: de polis kent een hoog eigen risico van €2500,- per gebeurtenis, de laatste jaren zijn er geen gebeurtenissen geweest waarbij er aanspraak gedaan moest worden op de verzekering, en er worden met deze keuze kosten uitgespaard.

5 Financiën

Ook de financiën omtrent het beleid, onderhoud en de aanschaf van kunstwerken in de openbare ruimte waren tot op heden niet goed georganiseerd. In deze paragraaf wordt ingegaan op de kosten die de komende tien jaar gemoeid gaan met de beeldende kunstwerken in de openbare ruimte.

5.1 Huidige begroting en financiële situatie

Er is voor 2023 €45.006 beschikbaar voor onderhoud aan de kunstwerken in de openbare ruimte. Voor dit beleids- en beheerplan hebben we gekeken welke kosten er daadwerkelijk nodig zijn om te voldoen aan de gestelde beleidskaders en aan de verplichtingen die voortkomen uit het auteursrecht (zie paragraaf 2.1). Daarnaast is er gekeken welke kosten er eenmalig nodig zijn, om zo de organisatie omtrent beleid en beheer op orde te brengen en om achterstanden weg te werken. Alles bij elkaar opgeteld, komen we door de ophoging van het onderhoudsbudget vanaf de begroting 2023 uit qua kosten.

5.2 Financieel meerjarenoverzicht

In Bijlage 2 en in het bijgevoegde Excel-bestand ‘Financieel overzicht kunst openbare ruimte 2023-2032’ zijn de kosten voor het beheer en onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte voor de komende tien jaar weergegeven in een financieel meerjarenoverzicht. Zoals in paragraaf 2.2.6 is aangegeven, hebben we ervoor gekozen om de kosten voor de aanschaf van nieuwe kunstwerken hierin niet mee te nemen.

In het financieel meerjarenoverzicht zijn er verschillende kostensoorten te onderscheiden. Er zijn jaarlijkse onderhoudskosten, eenmalige ‘opstartkosten’ en er zijn kosten die ééns in de vier jaar nodig zijn. In tabel 2 zijn de kosten voor de periode van 2023-2026 weergegeven.

	Eenmalig	2023	2024	2025	2026	2026
Nulbeurt eenmalig	€ 19.350					
Jaarlijks onderhoud		€37.135,00	€33.635,00	€37.135,00	€37.135,00	€37.135,00
Beheerder		€7.551,00	€7.551,00	€7.551,00	€7.551,00	€7.551,00
4-jaarlijkse inspectie bedrijf			€3.500,00			
Totaal	**€19.350,00**	**€44.686,00**	**€44.686,00**	**€44.686,00**	**€44.686,00**	**€44.686,00**

Tabel 2: Financieel meerjarenoverzicht 2023-2026

6 Planning

Na vaststelling van dit beleids- en beheerplan kunstwerken in de openbare ruimte, zal de volgende planning worden gehanteerd:

Q1 2023	Vaststelling beleids- en beheerplan kunstwerken in de openbare ruimte
2023	Nulbeurt
2023	Jaarlijkse inspectie en klein onderhoud eigen beheer
2024	Jaarlijkse inspectie en klein onderhoud eigen beheer
2024	Jaarlijkse inspectie en klein onderhoud eigen beheer
Q4 2024	Aanbesteding inspectie externe partij
2025	Inspectie door externe partij
Q3 2025	Actualiseren beleids- en beheerplan kunstwerken in de openbare ruimte
Q4 2025	Aanbieden beleids- en beheerplan kunstwerken openbare ruimte ’27-‘30

Bijlage 1 Adviezen voor in koopcontract

Het is aan te raden de volgende zaken op te nemen in het koopcontract, om zo aan alle partijen duidelijkheid te bieden en op een later moment problematiek te voorkomen:

• Afspraken rondom recht, eigendom, onderhoud, prijs, locatie en garantie;
• Omschrijving van het kunstwerk inclusief materialen en afmetingen;
• Tijdspanne waarvoor de gemeente zich committeert aan behoud en beheer van het kunstwerk op locatie;
• Omschrijving van wat de eigenaar wel en niet met het kunstwerk mag doen en hoe het werk onderhouden dient te worden;
• Contactgegevens van de kunstenaar;
• Contactgegevens van leveranciers en/of producenten (ingeval er nieuw materiaal besteld moet worden);
• Garantiebewijzen van materialen/onderdelen/installaties;
• Te verwachten onderhoud met bijbehorende planning en kosten.

Bijlage 2 Financieel meerjarenoverzicht

	Eenmalig	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Nulbeurt	19.350										
Jaarlijks onderhoud		37.135	33.635	37.135	37.135	37.135	33.635	37.135	37.135	37.135	33.635
4-jaarlijkse inspectie extern bedrijf			3.500				3.500				3.500
Beheerder 0.1 fte		7.551	7.551	7.551	7.551	7.551	7.551	7.551	7.551	7.551	7.551
Totaal	**19.350**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**	**44.686**

Prijzen zijn in euro’s, exclusief BTW en niet geïndexeerd.